

Poznańskie Studia Polonistyczne
Seria Językoznawcza
vol. 24 (44), nr 1
DOI: 10.14746/pspsj.2017.24.1.6

Alina Naruszewicz-Duchlińska

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Nazwy komitetów wyborczych – aspekty strukturalne i aksjologiczne

Przedmiotem badań, których efekty zawiera niniejszy tekst, stały się nazwy komitetów wyborczych. Ze względu na ich znaczną liczebność ograniczyłam się do wyborów samorządowych z 2014 roku, uznając pozyskany materiał za wystarczająco reprezentatywny. Analizie poddałam nazwy komitetów wyborczych o zasięgu ogólnokrajowym (33) i wojewódzkim (1830), łącznie 1863 socioideonimy. Zaliczyłam je do tej kategorii, ponieważ reprezentują pozbawione wyraźnego aspektu materialnego wspólnoty o charakterze społecznym, formalnie desygnując ich działania [Gałkowski 2007: 496–497].

Celem pracy jest określenie cech strukturalnych onimów oraz najczęściej używanych odniesień tematycznych i słów kluczy, wskazujących pośrednio lub bezpośrednio na deklarowane i popierane wartości. Wybrane nazwy wchodzi w zakres onomastyki kulturowej, odkrywającej i analizującej powiązania nazewnictwa z różnymi elementami kultury, w tym z problematyką społeczną, sytuacją polityczną i systemem aksjologicznym [Rzetelska-Feleszko 2007: 57] reprezentowanym w tym nurcie nazewnictwa. W interpretacji funkcjonalnej należy uwzględnić ich status lingwistyczny, onimiczny [Mrózek 2004: 13] i tekstologiczny. Należą bowiem do uwypuklających znaczenie denotatu tekstów aferentnych, powstałych w świadomym akcie kreacji nazwotwórczej, wpisanych w istniejący schemat [Rutkiewicz-Hanczewska 2013: 241–242], w odniesieniu do tej kategorii nazw uregulowany instytucjonalnie.

Przyczyną powstawania badanych onimów są wymogi prawne, a ich zadaniem – oprócz odróżnienia i identyfikacji reprezentowanych grup – jest pozytywny, z punktu widzenia danego ugrupowania, perswazyjny wpływ na decyzje wyborców. Nazwa jest tu etykietką (minireklamą, ale przede wszystkim informacją) mającą skłonić do zagłosowania na określoną osobę. Stanowi

rodzaj marki, świadczący o cechach należącego do niej „produktu”. Oczywiście nie jest to jedyny i z pewnością nie najistotniejszy element samorządowych kampanii politycznych (ważniejszą rolę odgrywa w nich osoba kandydatki/kandydata i jej postrzeganie w środowisku lokalnym), ale potencjalnie wpływa na to, kto zostanie wybrany do organów władzy. Występuje w materiałach wyborczych i reklamowych oraz pozwala odbiorcy na preselekcję, zgodną z jego upodobaniami partyjnymi i światopoglądowymi, np. konserwatysta nie będzie raczej zainteresowany oddaniem głosu na przedstawicieli *Komitetu Wyborczego Wyborców Lewica Zagłębia*.

Obowiązujące przepisy (Ustawa z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, tekst jedn.: Dziennik Ustaw z 2003 r., poz. 1547 z późniejszymi zmianami) określają m.in., że swoją nazwę i jej oficjalny skrót (nie może przekraczać 40 znaków, łącznie ze spacjami) wybiera dany komitet wyborczy. Przy tym powinien on zadbać o to, by z nazwy można było wyczytać, z jakiego rodzaju komitetem ma się do czynienia, oraz o to, żeby odróżniała się ona od nazw i skrótów nazw innych komitetów¹ [Krześnicki 2010].

Wymogi urzędowe sprawiają, że analizowane nazwy, powielając obowiązkową strukturę, reprezentują model: *Komitet Wyborczy/Komitet Wyborczy Wyborców + organizacji/grupy/osoby/miejsca* lub/ì *określenie odróżniające od innych komitetów*

Wielowyrazowość zostaje uwarunkowana proceduralnie. Wszystkie nazwy muszą zawierać człon *Komitet Wyborczy* [na jego temat zob. Swoboda 2011: 136–137]. Jego uzupełnienie zależy od indywidualnych wyborów.

W analizowanym materiale można wyróżnić schematy początkowych członów nazwy występujących po obowiązkowych elementach *KW/KWW*². Poniżej przedstawione zostaną w kolejności alfabetycznej te, które odnotowano więcej niż 10 razy:

- a) *KW/KWW Forum*³...
- b) *KW/KWW Inicjatywa*...
- c) *KW/KWW Koalicja*...

1 Pomimo tego wymogu nazwy się powtarzają. Wynika to przypuszczalnie z braku odpowiedniej bazy danych, w której na bieżąco można byłoby weryfikować propozycje z różnych miejsc Polski. W badanym zbiorze m.in. sześciokrotnie wystąpiła nazwa *KWW Nasz Powiat*, a czterokrotnie *KWW Przymierze Samorządowe*.

2 Ze względu na oszczędność miejsca w dalszej części tekstu sformułowanie *Komitet Wyborczy Wyborców* jest zastąpione skrótem *KWW*, a *Komitet Wyborczy – KW*.

3 Pisownia wielką literą jest zgodna z zapisem w nazwach komitetów.

- d) *KW/KWW Mieszkańcy...*
- e) *KW/KWW Młodzi...*
- f) *KW/KWW Nasz/Nasza/Nasze...*
- g) *KW/KWW Niezależny/Niezależne/Niezależni...*
- h) *KW/KWW Nowy/Nowa/Nowe...*
- i) *KW/KWW Obywatelski/Obywatelskie...*
- j) *KW/KWW Porozumienie...*
- k) *KW/KWW Przyjazny/Przyjazna/Przyjazne...*
- l) *KW/KWW Przymierze...*
- m) *KW/KWW Razem...*
- n) *KW/KWW Ruch...*
- o) *KW/KWW Samorząd...*
- p) *KW/KWW Samorządowy/Samorządowa/Samorządowe...*
- q) *KW/KWW Stowarzyszenie/Stowarzyszenia...*
- r) *KW/KWW Towarzystwo/Towarzystwa...*
- s) *KW/KWW Wspólnota...*
- t) *KW/KWW Wspólny/Wspólna/Wspólnie...*
- u) *KW/KWW Ziemia...*

Popularność określonych sformułowań pokazuje, że są one uznawane za istotne i przekonujące wyborców. Najliczniejsze są odwołania do reprezentowanej organizacji lub ruchu społecznego (*Forum, Inicjatywa, Koalicja, Porozumienie, Ruch, Stowarzyszenie, Towarzystwo, Wspólnota*) oraz nacechowane patosem i nawiązujące do Biblii *Przymierze*. Podkreśla się integrację (*Nasz, Razem, Wspólny*), związek z określonym miejscem (*Ziemia, Mieszkańcy*), a także uwypukla pozytywnie postrzegane cechy (*Młodzi, Nowy, Niezależny, Przyjazny, Obywatelski*).

Istotna jest rola skrótów, bo to one są umieszczane na kartach do głosowania i obwieszczeniach wyborczych. Większość powiela część nazwy występującą po sformułowaniu *Komitet Wyborczy Wyborców*, np.: *Komitet Wyborczy Wyborców Aktywna Polska* → *KWW Aktywna Polska*, *Komitet Wyborczy Miłośników Szczawna-Zdroju* → *KW Miłośników Szczawna-Zdroju*. Niektóre skróty mają postać istniejących, nacechowanych pozytywnie słów, wykorzystują więc korzystne asocjacje, np.: *KWW BIO* ← *KWW Bezparyjna Inicjatywa Obywateli*, *KWW VIP* ← *KWW Współpraca i Partnerstwo dla Warmii i Mazur*, *KWW EKO* ← *KWW Elbląska Koalicja Obywatelska*. Zdarzają się jednak akronimy niezrozumiałe bez znajomości ich podstawy, np.: *KW BDŚ* ← *KW Bezparyjny Dolny Śląsk*, *KWW PSMiD* ← *KWW Pomoc Samotnym Matkom i Dzieciom*, *KW SISZRZJ-L* ← *KW Stowarzyszenie „Inicjatywa Społeczna Rozwoju Ziemi*

Jeleczkańsko-Laskowickiej". Wątpliwości budzi zasadność użycia skrótu, kiedy rozwinięcie mieści się w wymaganym limicie znaków, a jego deszyfracja nie jest oczywista, np.: *KWW WdS* ← *KWW Wspólnie dla Społeczeństwa*, *KWW SNM* ← *KWW Szczecin Naszych Marzeń*, *KWW „MR”* ← *KWW „Mieszkańcy Razem”*.

Analizowane nazwy, informując o wybranych przez ich twórcę cechach obiektu, wykorzystują inne onimy, takie jak:

- a) personalia kandydatki/kandydata (transonimizacja antroponimiczna);
- b) nazwa miejsca: dzielnicy, miejscowości, powiatu, rejonu (transonimizacja toponimiczna);
- c) nazwa organizacji⁴ (transonimizacja ideonimiczna).

Nie są to kategorie rozłączne we wszystkich przykładach. Niektóre nazwy zawierają w swoim składzie wtórnie użyte różne typy onimów, np.: *KW Adam Fudali Blok Samorządowy Rybnik* (antroponim + antroponim + ideonim + ojkonim → ideonim).

Łącznie odnotowano 203 nazwy zawierające personalia kandydatów, czyli 11% komitetów uwzględniło w nazwie odniesienia do lidera jako istotny element, a tym samym dokonało personalizacji swoich działań. Reprezentant w takim wypadku został uznany za główny walor, który należy wyeksponować, by pozyskać wyborców. W nazwach komitetów używane są same imiona i nazwiska (niekiedy, nawet w wypadku nazwisk o prostej odmianie, ignorowane są zasady fleksji, zamieszcza się je w formie mianownikowej, np. *KW Ireneusz Aniszkiwicz*, *KW Jerzy Wiśniewski*, *KW Zbigniew Majka*) lub rozbudowane o:

- a) nazwę ugrupowania, np.: *KW Rafał Dutkiewicz z Platformą* (w domyśle – *Obywatelską*), *KW Polska Razem Jarosława Gowina* – tego typu onimy informują, że osoba startująca w wyborach ma poparcie określonej partii, a jednocześnie reprezentuje deklarowaną przez nią ideologię;
- b) wskazanie na bliżej nieokreśloną grupę popierającą kandydata: *KWW Koalicja Janusza Dzieciola*, *KWW Sławomira Napieraty Razem dla Nakła*, *KWW Bezpartyjny Blok Piotra Misztala*;

⁴ Mam tu na myśli użycia istniejących już wcześniej nazw. Wszystkie nazwy komitetów to jednocześnie nazwy organizacji społecznych, utworzonych w celach wyborczych.

- c) slogan wyborczy, np.: *KW Jerzego Małachowskiego – stawiamy na rozwój*, *KWW Marcina Zawily Zmieniamy Zieloną Górę*, *KWW Marka Długozimy – Skuteczni Dla Rozwoju*. Warto zauważyć, że w nazwach tego typu popularna jest zmiana liczby pojedynczej na mnogą, przypuszczalnie odnoszącą się do poglądów i deklarowanych działań pretendenta do władzy, a także jego zwolenników i wyborców, którzy oddadzą mu swój głos;
- d) słowo klucz, uznane za najważniejsze, najlepiej charakteryzujące dążenia i cele kandydata, np.: *KWW „Sabina Cebula Porozumienie”*, *KWW Władysława Sędzielskiego ZMIANA*, *KWW „Przyszłość” Mariusz Nowowiejski* – w ostatnim przykładzie cudzysłów, prawdopodobnie wbrew zamierzeniom twórców nazwy, sugeruje użycie niedosłowne;
- e) wybraną cechą kandydata, np. ponadprzeciętne wykształcenie (*KWW dr Iwony Wieczorek Wiedza i Skuteczność*), wykonywane zajęcie (*KWW Rolnika Marka Wojtery*), pełniony urząd (*KWW Wójta Gminy Marka Józwiaka*), zawód (*KWW mgr Sławomir Gąsiorowski – prawnik*), a nawet urodę (*KWW Przystojnego Grzegorza Kolka*);
- f) nazwę reprezentowanego miejsca, np.: *KWW Piotra Lecha „Ziemia Milicka”*, *KWW Wł. Krzyżanowskiego „Ziemia Ostrowska”*; często toponim jest wkomponowany w slogan, np.: *KWW Sławomira Ptaszkiwicza – Kraków na 100%* (sugestia, że obecnie Kraków jest nie w pełni, mniej niż na 100%), „skromną” autocharakterystykę (*KWW Rafała Oleszka Przyszłość Przemysła*) lub bezpośrednią deklarację celu, np.: *KWW Jarosław Dąbrowski burmistrzem DLA BEMOWA* (wersaliki uwypuklają, że mamy tu do czynienia z poświęceniem, Dąbrowski nie chce zostać burmistrzem Bemowa, ale *DLA BEMOWA*).

Znaczną część analizowanego zbioru (39%, 745 nazw) stanowią ideonimy zawierające okjonimy lub utworzone od nich przymiotniki. Toponimów i ich pochodnych używa się jako jedynego, poza obowiązkowym segmentem *Komitet Wyborczy/KW*, składnika analizowanych ideonimów, np. *KWW Ziemia Szczycieńska*. Wkomponowuje się je również w nazwę ugrupowania wyborczego (*KW Porozumienie Samorządowe Busko-Zdrój*, *KW Forum Samorządowe w Strzelinie*) lub łączy z:

- a) wskazaniem wybranego (posiadanego lub/i obiecywanego jednocześnie) atrybutu, np.: *KW Patriotyczne Mrągowo*, *KWW Czysty Aleksandrów*,

KWW Bezpartyjny Konin, KW Eko-Otwock, a także zbieżnymi z powyższym deklaracjami obecnymi lub przyszłymi działań i celów, np.: *KWW Rozwijamy Gminę Moskorzew, KW Jedność Ziemi Biłgorajskiej, KW na Rzecz Rozwoju Gminy Włoszakowice, KWW Lepszy Wałbrzych*;

- b) podkreśleniem przynależności lokalnej, np.: *KW „Stawiguda – Moja Gmina”, KW Jaworzno Moje Miasto, KW Kalników Moja Mała Ojczyzna*, oraz uwypuklaniem zbiorowości, np.: *KW „Wspólne Świętochłowice”, KW Nasz Dom Jaworze, KW Razem dla Opola*, niekiedy spersonalizowanym, np. *KWW Gliwice to my z Małgorzatą Tkacz-Janik*;
- c) informowaniem o autonomii politycznej: *KW Niezależni dla Sosnowca, Bezpartyjni KWW Pomorze Zachodnie, KW Niezależni Mysłowice*;
- d) określeniem typu reprezentowanych poglądów, np.: *KW Ciechanowska Lewica Samorządowa, KWW Nowa Prawica Ruda Śląska, KW CHRZEŚCIJAŃSKI RUCH SAMORZĄDOWY CHOJNICE*.

Odnotowano również odniesienia do miejsc, ale bez wymieniania konkretnego ojkonomu, który ze względu na lokalny i sprecyzowany zakres terytorialny wyborów uznano przypuszczalnie za na tyle oczywisty, że można go pominąć. Choć zabieg ten zmniejsza precyzję nazwy, to jednocześnie nadaje jej wymiar uniwersalny, potencjalnie odpowiadający wszystkim wyborcom, np.: *KWW Gmina Nasz Dom, KWW Nasz Powiat, KWW Nasza Gmina Nasze Miasto*. Uwagę zwracają także dość liczne synekdochy (*totum pro parte*), w których zamiast nazw miejscowości używa się mających pozytywne konotacje szerszych odniesień terytorialnych, często przy tym uwypuklając zbiorowość i pokojowe zamiary, np.: *KW „WSPÓLNOTA ZIEMI SZYDŁOWIECKIEJ”, KW Jedność Ziemi Biłgorajskiej, KW Porozumienie Ziemia Kościańska, KW Razem Ziemia Włoszczowska*. Co ciekawe, tylko nieliczne nazwy (10) zawierają człon *dom*, np.: *KW Nasz Dom Jaworze, KW Nasz Wspólny Śląski Dom, KWW Olsztyn Nasz Dom*. Może to być uwarunkowane charakterem wyborów – gdyby wybierano np. przewodniczących osiedli, pewnie nawiązania do domu (postrzeganego m.in. jako gniazdo rodzinne i zamieszkujący je ludzie [zob. Bartmiński 2006: 166]) pojawiałyby się dużo częściej niż do ziemi itp. Odniesienie do szerszego terytorium i większej grupy społecznej „jest wyjściem poza własne ja, ku innym ludziom, ku dobru ogólnemu, społecznemu, a tym samym – ku wartościom moralnym” [Łobodzińska, Peisert 2007: 581]. Trzeba jednak zauważyć, że rzadko pojawiają

się jednostki nadrzędne, czyli *Polska* i *ojczyzna*⁵ (ani razu w analizowanym materiale nie wystąpił *kraj*), najczęściej z członem dookreślającym *mała*, np.: *KW Górowska Mała Ojczyzna*, *KWW Mała Ojczyzna Olecko*, który nadaje okazywanemu patriotyzmowi wymiar lokalny, powiązany z typem wyborów (członków samorządów, a nie gremiów ogólnopolskich).

Ideonimy użyte wtórnie (po rozbudowaniu o człon *KW/KWW*) w roli identyfikatorów komitetów wyborczych pozwalają na wykorzystanie skojarzeń z istniejącą wcześniej, przypuszczalnie zasłużoną dla danej miejscowości i jej mieszkańców, organizacją społeczną. Poza tym odwołanie do działającej i znaczącej w danym miejscu grupy zwiększa wiarygodność komitetu, np. podkreślając jego znaczenie dla lokalnej gospodarki (*KW Cech Rzemiosł i Przedsiębiorczości*), przywiązanie do określonego terenu (*KW Bractwa Miłośników Ziemi Chodeckiej*) czy deklarowane ważne cele (*KW Stowarzysz. „Front Obrony Sprawiedliwości”*).

Poza personalizacją i odniesieniami do danych terytoriów czy organizacji w badanym materiale wystąpiły, mające zdecydowanie pozytywne konotacje, liczne nawiązania do mieszkańców stanowiących wspólnotę, która popiera i wybiera danego kandydata – swego reprezentanta, a ten pośrednio i bezpośrednio się do niej odnosząc, sugeruje, że będzie działał na rzecz jej dobra. Rzadko dotyczą niesprecyzowanych kręgów (*KW „Inicjatywa Mieszkańców”*, *KWW „Samorząd dla Mieszkańców”*, *Komitet Wyborczy „Forum Mieszkańców”*), zdecydowanie częściej konkretnych miejscowości (*KW Mieszkańcy Częstochowy*, *KW Pasłęczanie*, *KW Gdańszczanie*) czy dzielnic (*KWW Inicjatywa Mieszkańców Mokotowa*). Zbiorowość jest uznawana za na tyle istotną wartość, że nawet komitety odnotowujące w swojej nazwie personalia kandydata starają się przedstawiać go jako członka danej społeczności, np. *KW Razem dla Świętochłowic z D. Kostempskim*.

Mieszkańcy stanowią jedną ze wspólnot, do których nawiązują nazwy. Inną, zdumiewająco rzadko występującą w analizowanym materiale jako punkt odniesienia, jest rodzina, pojęcie silnie utrwalone w świadomości społecznej i bardzo pozytywnie wartościowane [Bartmiński 2006: 173]. Odnotowano tylko 12 (0,69% zbioru) nazw zawierających ten wyraz. Przy tym rodzinę zestawiano z innymi pojęciami, dając im rangę nadrzędną lub równoległą, np.: *KW Forum Praca-Rodzina-Sprawiedliwość*, *KWW Bezpartyjni – Rodzina Prawo Wspólnota*, *KWW „Rodzina i Prawo”*, *KWW Praca Rodzina Rozwój*. Onimy eksponujące rodzinę implikowały jej szerszy zakres niż krąg rodzinny,

5 Ojczyznę konceptualizuje się jako: określoną przestrzeń, wspólnotę ludzką, kompleks wartości i instytucję państwową [Bartmiński 2006: 346].

odnosząc ją do większych wspólnot lub terytoriów, np.: *KWW Rodzina Karkonoska*, *KWW Rodzinna Wspólnota*, *KWW Samorządowa Wspólnota Rodzinna*. Przymierzalnie twórcy nazw, pomijając ten znaczący w systemie aksjologicznym element, starali się uniknąć posądzenia, że będą dbać tylko o siebie i swoich najbliższych.

Najpopularniejszymi zbiorowościami, do których odnoszą się nazwy, są same komitety, traktowane metonimicznie jako odpowiedniki społeczności, którym chcą służyć. Używane w niektórych onimach *my* inkluzywne (np. *KWW Razem Możemy Więcej w Pow. Inowrocławskim*) wprost odsyła do danego komitetu, ale sugeruje też, że jest on wyrazicielem woli danej wspólnoty lokalnej, której interesy reprezentuje. Zdarzają się również formy imperatywne, wprost wyrażające wezwanie do działania: *KWW Róbmy coś*, *KWW Zadbajmy o Rozwój*, *Wygrajmy Szczecin!* *KWW*, niekiedy zbyt rozbudowane i nieudane pod względem poprawnościowym, np. *KWW Sprawiedliwość Prawem Praw – Róbmy Razem*. Liczba konstrukcji werbalnych jest jednak znikoma, w całości materiału zdecydowanie przeważają formy nominalne.

Oprócz rzeczowników w analizowanym zbiorze licznie wystąpiły zaimki dzierżawcze, podkreślające przynależność i posiadanie (lub jego wolę): *KW Nasza Gmina Sicienko*, *KW Nasz Dom Racice*, *KW Nasz Targówek*, *KW Stawiszyn Moje Miasto Moja Gmina*, *KW Moje Miasto Tarnobrzeg*. Warto zauważyć, że ani razu nie pojawiła się forma *wasz/wasze/wasza*, a tylko 18 razy wystąpiły nazwy z elementem *twój/twoje*, np.: *KWW TWÓJ SAMORZĄD*, *KWW Twoje Piekary*, *Twój Wybór*, *KWW Twój Powiat*. Na podstawie frekwencji form posesywnych można wnioskować, że kandydaci nie chcą odróżniać się od swoich wyborców (*jestem jednym z was*, a właściwie *jednym z nas*), ale też bliższe jest im *nasze*, a nie *wasze* czy *twoje* dobro, co nie musi być źle odbierane ze względu na stereotypowe przekonanie, że lepiej niż o cudze (*wasze*) dba się o własne (*nasze*) sprawy.

„Naszości” towarzyszy też podkreślanie tego, że zjednoczenie służy celom, dla których warto się skonsolidować, takim jak dobro miejscowości (*KW „Razem dla Radomska”*, *KW DLA MIASTA*, *Stowarzyszenie „Być dla Pieszyc”*) czy szczytne dążenia (*KW „Wspólne dobro”*, *KW JEDNOŚĆ POWIATOWA*, *KWW Bochnia szansą dla wszystkich*). Ofiarność i brak egoizmu uwytklają liczne nazwy z elementem *dla*, np.: *Komitet Wyborczy Aktywni dla Gminy*, *KW Pro Memoria – Dla Pamięci*, *KW Unia dla Ziemi Małogoskiej*, *KW Dla Pomorza*. Jedność i wspólnotowość działań i intencji oraz koncyliacyjne nastawienie są widoczne w onimach zawierających określenia *porozumienie* (*KW „Porozumienie obywatelskie”*), *dialog* (*KW Dialog i Współpraca*), *partnerstwo* (*KW Partnerstwo Dla Powiatu*) itp. Nadmierne podkreślanie woli

i zamiarów integracji prowadzi niekiedy do powstawania swoistych tautologii, np. *KW Porozumienie Ponad Podziałami „Razem”*.

W onimach eksponowane są także (choć niezbyt licznie) odniesienia do innych pozytywnych wartości, jak m.in. zmiana (*KW Stowarzyszenie Nowa Inicjatywa*), postępowość (*KW Nowoczesna Rzeczpospolita Mosińska*), młodość (*KW Nowe Pokolenie*), dojrzałość (*KWW Wrocław 50+*), długoterminowość działań (*KW Stowarzyszenia Milanówek Dziś i Jutro*), dalekosiężne myślenie (*KW Przyszłość dla Łowicza*), sprawczość (*Komitet Wyborczy Dość bezradności*), autonomia (*KWW Niezależni*), profesjonalizm (*KWW „Fachowość”*), uczciwość (*KWW Można Uczciwie*), zrównoważenie (*KWW Obywatelska Formacja Zdrowego Rozsądku*). Nieliczne nazwy mają oczywisty negatywny wydźwięk, np. *KW „SOS dla Gniezna”* sugeruje, że miasto jest poważnie zagrożone, a *KW „Włoszowa – stop podziałom”*, że obecnie daleko tam do jedności. Więcej onimów ma charakter presupozycji [por. Ożóg 2004: 244], sugerując problemy, ale ich wprost nie nazywając, np.: *KW Gospodarna Gmina Busko-Zdrój* – w opozycji do *niegospodarnej* czy *KW Razem i Odpowiedzialnie* – w przeciwieństwie do *osobno* i *nieodpowiedzialnie*. Niektóre nazwy (część z nich została już wymieniona we wcześniejszych partiach tekstu) stanowią slogany wyborcze, jednocześnie pełniąc funkcję reprezentacyjną i zwracając uwagę na swój przekaz [Kochan 2003: 89, 91], np.: *KW Kobyłanka Gminą dla Swoich Mieszkańców* (implikatura, że nie dla obcych), *KW Lepszy Łęborg – Lepszy Powiat* (podkreślenie szerszych, wykraczających poza mikrospołeczność, korzyści), *KW Czas na Białkę* (sugestia, że wcześniej nie poświęcano jej takiej uwagi, na jaką zasłużyła), *KWW Nowy Mielec Nowy Powiat* (stary powinien być zreformowany).

Nie wszystkie onimy sprawiają wrażenie dogłębnie przemyślanych, np. sugerujące posiadanie na własność miasta *KW Rozwój Rzeszowa Tadeusza Ferenca* czy antonimiczne *KWW „Niezależni” Zdzisława Natanka*. Nie zawsze wykazywana jest też właściwa dbałość o poprawność językową onimów, tak jak we wspomnianym błędnym zastosowaniu form mianownikowych. Nazwy są zapisywane niejednolicie, nie zawsze zgodnie z zasadami ortografii, trudno jednak dopatrywać się tu jakichś tendencji, poza jedną wyraźnie widoczną, tzn. nadużywaniem wielkich liter (*KWW Wspólny Dom – Zgoda Zdrowie Rozwój Praca*). Popularnym narzędziem ekspresji są niezbyt komfortowe w odbiorze (w Internecie uznawane za niemile widziany odpowiednik krzyku) wersaliki⁶ (*KWW ŚLUPSK NA PRAWO*). Ignorowane bywają znaki interpunkcyjne (*KW „PRAWORZĄDNY POWIAT MIASTO I GMINA”*).

6 Użycie wersalików może być także zabiegiem graficznym, pozbawionym intencjonalnego nacechowania emocjonalnego.

W analizowanym materiale wystąpiło niewiele gier językowych, np. aliteracja (*KW* „Przyszłość, Pruszków, Porozumienie”), rym (*Komitet Wyborczy Człowiek Nie Wiek, KWW Wójta Się Nie Bójta*), wykorzystanie możliwości zapisu (*KWW SoPrAn* ← *KWW Solidarna Prawica Narodowa, KWW Samorząd OdNowa*). Nieliczne były też odniesienia intertekstualne (*KWW Jak żyć, KWW Cogito, KWW „Sami swoi”, KWW Sen o Warszawie*) i nazwy nacechowane humorystycznie, np. toruński *KWW Partia Piernika* czy niestandardowy *KWW Przeserca popierają Asterixa*. Przypuszczalnie kreatorzy nazw chcieli pokazać swoje poważne podejście do wyborów, powielając przyjęte, neutralne schematy, lub zdawali sobie sprawę, że ludyczność nie zawsze jest skuteczną techniką perswazyjną. Jak wynika z badanego materiału, w tej kategorii nazw za istotniejsze od formy uznaje się przekazywane treści.

Motywy nominacji częściej łączą się z obiektem (kreacja realistyczna i życzeniowa) niż z samą nazwą [por. Cieślíkowa 1996: 6, 12]. Niewielu autorów nazw stara się przykuć uwagę wyborców i mediów przez prowokacyjny onim (*KWW Unia Prawicy Realnej Zlikwiduje Koryto*) lub jego skrót, np. *Komitet Wyborczy Wyborców Chcemy Wszyscy Dostatniej Polski* początkowo ustalił akronim: *ChWDP* (ostatecznie przyjęto formę *KWW Chcemy Wszyscy Dostatniej Polski*). Po odmowie rejestracji z powodu zbieżności z potocznym skrótem, mającym obrażać policję, lider komitetu zaprzeczył posądzeniom o prowokację: „to przypadkowe podobieństwo. My jesteśmy patriotami i chcemy dobrze przysłużyć się ojczyźnie” [Zasada, Pawlik 2014]. Intencjonalność kontrowersyjnej nazwy potwierdził za to *Komitet Wyborczy Wyborców Bielskiej Inicjatywy Bezpiecznej Aglomeracji*, w skrócie *KWW BIBA*: „Komitet skupia ludzi młodych. Nie mieliśmy żadnego problemu w rejestracji tej nazwy. Skrót jest zabawny, ale działamy całkiem serio” [Zasada, Pawlik 2014].

Ryzykowne gry językowe budzą wprawdzie zainteresowanie mediów, szczególnie tabloidów, ale wątpliwe jest, czy przekładają się pozytywnie na decyzje wyborców, którzy oczekują od polityków poważnego traktowania. Większość nazw wpisuje się w pewne konwencje: personalizację przez odniesienie się do konkretnego kandydata, podkreślanie przynależności do określonego miejsca dzięki użyciu ojkonimów i ich pochodnych, wykorzystywanie marki określonej organizacji i powiązanych z nią skojarzeń oraz uwypuklanie cech postrzeganych pozytywnie (w tym antonimicznych⁷, np. niezależny [od dotychczasowych rządzących/partii] – przynależny [do grupy/miejsca]), takich

7 Paweł Swoboda [2011: 139] wyróżnił następujące opozycje wartości, odzwierciedlanych w nazwach komitetów wyborczych: 1) lokalne/regionalne – narodowe, 2) mała – wielka polityka, 3) ciągłość – wymiana elit, 4) partycypacja społeczna – wybór reprezentanta, 5) dobro wspólne – partykularny interes.

jak swojskość, lokalność i wola działania na rzecz dobra ogółu. Rzadko nawiązuje się do takich wartości jak rodzina i dom. Nie pojawiają się odniesienia do religii i europejskości. Za to uwypuklane są związki z danym terytorium i wola służenia jego mieszkańcom. W badanym zbiorze dominuje podkreślanie przynależności do konkretnej, połączonej miejscem zamieszkania lub wyznaczanymi poglądami, zbiorowości, co przypuszczalnie ma dowodzić, że będzie się o nią dbać po wygraniu wyborów.

Analizowane nazwy nie funkcjonują długo. Wprawdzie stanowią obligatoryjny składnik dokumentów i archiwów wyborczych, ale *de facto* wraz z wyborami przestają istnieć w obiegu publicznym. Funkcjonują „tak długo, jak żyje rzecz. Gdy obiekt-rzecz zanika, nazwa własna przechodzi do katalogu, przechowywana jest w ludzkiej pamięci lub zapisie” [Wojtyła-Świerżowska 2007: 53]. Politycy, jeśli zostali wybrani, zaczynają funkcjonować jako niezależni lub reprezentować istniejące w danej jednostce koalicje, np. w Radzie Miasta Olsztyna są to: Klub Radnych Platformy Obywatelskiej i Polskiego Stronnictwa Ludowego, Klub Radnych Ponad Podziałami, Klub Radnych Demokratyczny Olsztyn, Klub Radnych Prawa i Sprawiedliwości.

Pomimo swojej efemeryczności nazwy komitetów stanowią obiekt zasługujący na zainteresowanie, który „odróżnia daną grupę od innych, zespala członków, jest częstym fundamentem aksjologicznym, [...] stanowi wreszcie mocny element perswazyjny” [Ożóg 2004: 239]. Choć analizowane ideonimy są zapominane po wyborach, w czasie powstawania i użycia stanowią interesujący składnik językowego obrazu świata i dokument czasów, w których zaistniały i o których pośrednio świadczą.

Bibliografia

Źródło

Wybory samorządowe 2014. Państwowa Komisja Wyborcza, Warszawa, <http://wybory2014.pkw.gov.pl/pl/komitety/> [dostęp: 15 lipca 2016].

Literatura

Bartmiński Jerzy, red. (2006), *Język. Wartości. Polityka. Zmiany rozumienia nazw wartości w okresie transformacji ustrojowej w Polsce. Raport z badań empirycznych*, Wydawnictwo UMCS, Lublin.

Cieślak Aleksandra (1996), *Metody w onomastycznych badaniach różnych kategorii nazw własnych*, „Onomastica”, s. 5–19.

- Gałkowski Artur (2007), *Socjoideonimy a chrematonimy – miejsce nazw organizacji i inicjatyw społecznych w dynamice onimicznej języka*, w: *Nowe nazwy własne. Nowe tendencje badawcze*, red. Aleksandra Cieślikowa, Barbara Czopek-Kopciuch, Katarzyna Skowronek, PANDIT, Kraków, s. 495–508.
- Kochan Marek (2003), *Slogany w reklamie i polityce*, Wydawnictwo Trio, Warszawa.
- Krześnicki Ireneusz (2010), *Jak prawidłowo skonstruować nazwę komitetu wyborczego i jej skrót*, <http://www.samorzad.lex.pl/czytaj/-/artykul/jak-prawidlowo-skonstruowac-nazwe-komitetu-wyborczego-i-jej-skrót> [dostęp: 12 października 2016].
- Łobodzińska Romana, Peisert Maria (2007), *Aksjologia w tytułach hymnów państwowych*, w: *Nowe nazwy własne. Nowe tendencje badawcze*, red. Aleksandra Cieślikowa, Barbara Czopek-Kopciuch, Katarzyna Skowronek, PANDIT, Kraków, s. 573–586.
- Mrózek Robert (2004), *Nazwy własne jako przedmiot badawczy onomastyki*, w: *Nazwy własne w języku, kulturze i komunikacji społecznej*, red. Robert Mrózek, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, s. 9–19.
- Ozóg Kazimierz (2004), *Język w służbie polityki. Językowy kształt kampanii wyborczych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów.
- Rutkiewicz-Hanczewska Małgorzata (2013), *Genologia onimiczna. Nazwa własna w płaszczyźnie motywacyjno-komunikatywnej*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań.
- Rzetelska-Feleszko Ewa (2007), *Onomastyka kulturowa*, w: *Nowe nazwy własne. Nowe tendencje badawcze*, red. Aleksandra Cieślikowa, Barbara Czopek-Kopciuch, Katarzyna Skowronek, PANDIT, Kraków, s. 57–62.
- Swoboda Paweł (2011), *Nazwy komitetów wyborczych w wyborach samorządowych w województwie śląskim w 2006 roku*, „Socjolingwistyka”, nr 24–25, s. 135–146.
- Wojtyła-Świerzowska Maria (2007), *Nazwotwórstwo (nominacja) i onimizacja. Nazwy pospolite i nazwy własne. Etymologia*, w: *Nowe nazwy własne. Nowe tendencje badawcze*, red. Aleksandra Cieślikowa, Barbara Czopek-Kopciuch, Katarzyna Skowronek, PANDIT, Kraków, s. 51–56.
- Zasada Marcin, Pawlik Paweł (2014), *Wybory samorządowe 2014: ChWDP, USG, BIBA i Gucio* [NAZWY KOMITETÓW WYBORCZYCH, <http://www.dziennikzachodni.pl/artykul/3568551,wybory-samorzadowe-2014-chwdp-usg-biba-i-gucio-nazwy-komitetow-wyborczych,id,t.html>] [dostęp: 12 października 2016].

Alina Naruszewicz-Duchlińska

Names of electoral committees: an outline

The subject of this paper will be a semantic and structural analysis of the names of electoral committees, and a reference to the axiological systems that are indirectly reflected by them. The names of electoral committees are obligatory elements of electoral activities, as well as being an interesting element of political marketing.

KEYWORDS: linguistic; onomastic; names of electoral committees; political marketing.

dr hab. Alina Naruszewicz-Duchlińska, prof. nadzw. UWM – Instytut Polonistyki i Logopedii, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie; zainteresowania badawcze: komunikacja internetowa, genologia lingwistyczna, onomastyka, kultura popularna.

